

GEMEENTE ENSCHEDE

SPUK

ENERGIEARMOEDE

TUSSENTIJDSE EVALUATIE

MEI 2024

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Doelgroepbepaling	4
Conclusie	4
Voorstel vervolg 2024 - 2025	4
Kleine energiebesparende maatregelen	5
Doelstelling en uitgevoerde huisbezoeken	5
Conclusie	6
Voorstel inzet 2024 - 2025	7
Gratis isolatiemaatregel	8
Doelstelling en resultaat	8
Conclusie	8
Voorstel inzet 2024 -2025	9
Witgoedregeling	10
Conclusie	10
Voorstel inzet 2024 -2025	10
Financiën	12
Overzicht financiën SPUK Energiearmoede 2023-2024-2025	12
Conclusie	12
Voorstel inzet 2024 -2025	12

INLEIDING

Eind januari 2023 heeft het college van B&W het Plan van Aanpak Energiearmoede vastgesteld. Hierin is beschreven hoe wij in Enschede aan de slag gaan met het ondersteunen van inwoners die te maken hebben met energiearmoede. Het gaat hierbij om huishoudens met een relatief laag inkomen die leven in slecht geïsoleerde woningen.

Enschede heeft een relatief hoog percentage huishoudens die in deze categorie vallen. Om deze huishoudens te ondersteunen bij het treffen van maatregelen voor het verminderen van hun energieverbruik, hebben wij vanuit het Rijk een SPUK-uitkering van 5,8 miljoen euro ontvangen. De deadline voor besteding hiervoor was bepaald op 31 december 2024.

De gemeente heeft samen met de woningbouwcorporaties (Domijn, De Woonplaats en Ons Huis) en de welzijnsinstellingen (Alifa en Incluzio) een plan voor besteding van deze middelen opgesteld. Hierbij richten wij ons op huishoudens met een relatief laag inkomen (tot 150% van het sociaal minimum), die leven in slecht geïsoleerde woningen (energielabel D of slechter).

Aanpak op basis van drie sporen

Bij vaststelling van het Plan van Aanpak is gekozen voor ondersteuning via drie sporen:

1. Kleine energiebesparende maatregelen. Stadsbrede inzet FIXbrigade (klusteam), bespaarcoaches en Energie Ambassadeur.
2. Gratis isolatiemaatregel. Specifiek voor huishoudens met een koopwoning in Twekkelerveld en de wijken in Zuid. Het maximumbedrag per maatregel is vastgesteld op 3.000 euro.
3. Witgoedregeling. Stadsbrede voucherregeling ter waarde van 500 euro, gericht op huishoudens die kwijtschelding krijgen van gemeentelijke belastingen.

Inzicht in voortgang en hoe verder in 2024

Deze drie maatregelen zijn gedurende 2023 voorbereid en in uitvoering gebracht. De nu voorliggende tussentijdse evaluatie is opgesteld door het Kernteam Energiearmoede, bestaand uit afgevaardigden vanuit de drie woningcorporaties, Alifa, Incluzio en de gemeente. In dit document worden de uitvoering van de verschillende maatregelen geëvalueerd, geven we inzicht in de besteding van middelen en worden verbetervoorstellen geformuleerd voor het vervolgtraject.

Hiernaast is er in het najaar van 2023 een extra bedrag van 2 miljoen euro beschikbaar gesteld vanuit het Rijk. Daarbij is de termijn van uitvoering verlengd van eind 2024 naar eind 2025. We doen hier ook een voorstel voor de besteding van deze extra middelen. Met als doel dat we eind 2025 alle middelen optimaal besteed hebben en de huishoudens in energiearmoede zo goed mogelijk geholpen hebben bij het verminderen van hun energieverbruik.

DOELGROEPBEPALING

De huidige aanpak gaat uit van een doelgroepbepaling op basis van inkomen (150% van het sociaal wettelijk minimum), in combinatie met een woning met een energielabel van D of slechter. In de praktijk blijkt dit niet goed te werken.

CONCLUSIE

Het is voor huishoudens lastig in te schatten of ze in aanmerking komen en we kunnen zelf niet gericht communiceren. Deze specifieke doelgroep (150% van het sociaal minimum) is namelijk niet goed in beeld in onze systemen, waardoor we mensen moeten aanschrijven met de boodschap “mogelijk komt u in aanmerking voor...”. Dat zet niet aan tot actie.

VOORSTEL VERVOLG 2024 - 2025

Voorgesteld wordt om de huidige doelgroepbepaling op basis van inkomen en energielabel los te laten en de aanpak te richten op

- Huur- of koopwoningen met een bouwjaar voor 1983;
- Een energielabel D of slechter;
- Een WOZ-waarde van maximaal 250.000 (peildatum 2022).

Deze combinatie van energielabel en WOZ-waarde vormt sluit aan bij de landelijke criteria behorende bij het Nationaal Isolatieprogramma.

In de praktijk wijzigt hierdoor nagenoeg niets: het betekent vooral dat we huishoudens gerichter kunnen benaderen.

KLEINE ENERGIEBESPARENDE MAATREGELEN

Aanpak: onder spoor 1 verstaan we alle kleine energiebesparende maatregelen zoals tochtstrips, radiatorfolie, ledlampen, brievenbusborstels etc. Hiervoor worden de FIXbrigade en de bespaarcoaches ingezet. De FIXbrigade gaat bij inwoners van Enschede thuis langs om energiebesparende maatregelen aan te brengen. De bespaarcoaches geven gericht advies over het gebruik van kleine energiebesparende maatregelen en gedragsverandering.

De kleine energiebesparende maatregelen zijn bedoeld voor zowel huur- als koopwoningen in heel Enschede. De werkzaamheden van de FIXbrigade, ondersteuning door de 'loopbrigade' (gaat langs de deuren om afspraken te werven) en de bespaarcoaches worden gecoördineerd vanuit Alifa.

Huishoudens met energiearmoede zijn veelal lastig te bereiken. Welzijnspartijen die al actief zijn in de wijken en hier vertrouwen hebben opgebouwd, zijn beter in staat deze doelgroep te bereiken dan de Gemeente zelf. Specifiek voor de wijken in Zuid hebben we een Energie Ambassadeur aan het werk gezet vanuit Incluzio. Deze Ambassadeur gaat de wijk in om alle beschikbare maatregelen onder de aandacht van de bewoners binnen de doelgroep in Zuid te brengen. Ook helpt hij bewoners bij het aanvragen van deze maatregelen.

DOELSTELLING EN UITGEVOERDE HUISBEZOEKEN

Doelstelling en realisatie inzet Alifa:

- Doelstelling: in 2023 1250 huisbezoeken en in 2024 2000 huisbezoeken (Fixbrigade en bespaarcoaches)
- FIXbrigade - vanaf 1 mei 2023 - 518 aangepakte woningen

In onderstaande tabel staan de uitgevoerde huisbezoeken door de FIXbrigade door de tijd heen weergegeven:

Uitgevoerde huisbezoeken	Mei '23	Juni '23	Juli '23	Aug '23	Sept '23	Okt '23	Nov '23	Dec '23	Totaal
Aantal gerealiseerde woningen FIXbrigade	22	28	34	61	72	71	98	129	518

- De bespaarcoaches - vanaf januari 2023 werkzaam - 438 huisbezoeken

Doelstelling en realisatie inzet Incluzio:

- Doelstelling 1.000 gesprekken/doorverwijzingen tot eind 2024.
- De Energie Ambassadeur in Zuid - begonnen op 1 juni 2023. Nu in totaal 514 gevoerde gesprekken aan de voordeur en 300 doorverwijzingen (richting de FIXbrigade, bespaarcoaches en de gratis isolatiemaatregel).

In onderstaande tabel staat een specificatie van de huisbezoeken verdeeld naar huur- en koopwoningen en het aantal uitgevoerde gasbesparende maatregelen (bijvoorbeeld het anders instellen van de CV) en de energiebesparende maatregelen (zoals het gebruik van ledlampen en stekkerdozen). Deze specificatie is vereist voor de verantwoording naar het Rijk.

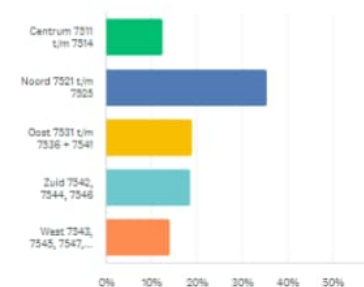
KPI's Energie-aanpak	Aantal	Opmerkingen
Aantal bezochte huurwoningen	363	Aantal woningen lager dan begroot omdat later gestart is en het aantal aanmeldingen bewoners achter bleef. Kosten voor producten gemiddeld €25 ipv €150 per woning
Aantal bezochte koopwoningen	155	
Overige kosten tbv aanpak energiearmoede		Conform begroting
Aantal kleine gasbesparende maatregelen	1823	
Aantal kleine elektriciteit besparende maatregelen	2654	
Aantal uitgegeven producten	1698	Totaal aantal uitgegeven producten t.b.v. werving door LoopBrigade incl. kosten tasjes en flyers

Klanttevredenheid FIXbrigade

Klanttevredenheidsonderzoek FIXbrigade 2023

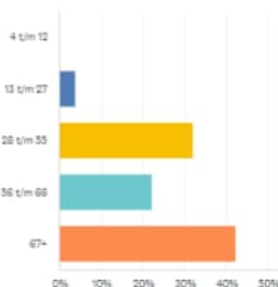
In welk stadsdeel woont u?

Beantwoord: 103 Overgeslagen: 3

Wat is uw leeftijd?

Beantwoord: 103 Overgeslagen: 1

9,20

Gemiddelde waardering

“Geweldig initiatief! Dank voor de hulp. Alle kleine beetjes helpen!”

“Heel vriendelijke mensen, prettig in omgang en deden alles in goed overleg. Echt top!”

CONCLUSIE

- Huishoudens die gebruik maken van de FIXbrigade zijn hier erg over te spreken (zie de klantwaardering hierboven). Maar, zoals bij de tabel m.b.t. de inzet van de FIXbrigade is te zien, is de animo om gebruik te maken van deze dienst zeer afhankelijk van de periode in het jaar. In de zomermaanden bleef het aantal aanmeldingen sterk achter bij de verwachting. In het najaar liep de vraag behoorlijk op en werden er twee teams ingezet. De verwachting is dat het aantal aanmeldingen na de winter weer afneemt en stabiel blijft.
- De inzet van een Energie Ambassadeur in de Zuidwijken is een succes. Door het opgebouwde vertrouwen heeft de Ambassadeur veel inwoners kunnen doorverwijzen naar de FIXbrigade en de bespaarcoaches, maar ook kunnen ondersteunen bij de aanvraag van een gratis isolatiemaatregel.
- In het Plan van Aanpak hebben we een globale raming van 150 euro per woning opgenomen voor de werkzaamheden van de FIXbrigade. Vervolgens is in overleg met de woningcorporaties het

aantal beschikbare maatregelen bij huurwoningen per woning beperkt gehouden. Om de werkwijze voor de FIXbrigade overzichtelijk te houden, is besloten om ook dit beperktere aanbod aan maatregelen aan te bieden bij koopwoningen. Dit heeft geresulteerd in een fors overschot aan middelen voor de FIXbrigade en bespaarcoaches.

VOORSTEL INZET 2024 - 2025

- De FIXbrigade en bespaarcoaches hebben nu een opdracht tot december 2024. Voorgesteld wordt hun inzet te verlengen tot eind 2025; dit kan bekostigd worden uit het overschot aan middelen uit 2023 voor spoor 1. Hierbij zetten we in op één team, dit sluit aan bij het aantal aanmeldingen voor deze dienst. Door de verlenging kunnen ook de meegegeven doelstellingen voor de oorspronkelijke periode tot 2024 gerealiseerd worden, deze blijven nu nog achter.
- De werkzaamheden van de bespaarcoaches worden hierbij uitgebreid, in combinatie met uitbreiding van de taken van de FIXbrigade (zie hieronder). Zo kunnen zij advisering over ventilatie/CO₂ meters, verbruiksmonitoren en radiatorventilatoren meenemen in hun takenpakket. Deze extra uitbreiding kan bekostigd worden uit het overschot aan middelen uit 2023 voor spoor 1.
- Het aantal door de FIXbrigade aan te brengen maatregelen uit te breiden bij zowel koop- als huurwoningen. Hierdoor kunnen ook CO₂ meters, verbruiksmonitors en radiatorventilatoren worden geplaatst. Deze extra maatregelen kunnen bekostigd worden uit het overschot aan middelen uit 2023 voor spoor 1.
- Gezien het succes van de Energie Ambassadeur in Zuid (aangesteld tot december 2024) wordt voorgesteld zijn inzet te verlengen tot eind 2025.
- Hiernaast wordt voorgesteld een extra Energie Ambassadeur voor Tweekelerveld in te zetten.

GRATIS ISOLATIEMAATREGEL

Aanpak spoor 2: de gratis isolatiemaatregel is specifiek gericht op het uitvoeren van spouwmuur-, vloer- of bodemisolatie bij koopwoningen met een energielabel D of slechter in Tweckelerveld en de wijken in Zuid, bij huishoudens met een inkomen tot maximaal 150% van het sociaal wettelijk minimum. Hierbij is uitgegaan van een maximumbedrag van 3.000 euro per woning. Bij heel schrijnende gevallen kan besloten worden hiervan af te wijken. Deze maatregel wordt uitgevoerd onder begeleiding van het Duurzaam Bouwloket (partner van ons Energieloket) en de isolatiemaatregelen worden uitgevoerd door gecertificeerde isolatiebedrijven.

DOELSTELLING EN RESULTAAT

- De uitvoering van deze maatregel is gestart in juni 2023. De doelstelling voor 2023 is (gezien de start halverwege het jaar) bepaald op 300 uitgevoerde maatregelen.
- Er zijn 7.600 brieven verstuurd, met een conversie 3%.
- De uitvoering van de gratis isolatiemaatregel heeft tot nu toe een geschatte besparing opgeleverd van bijna 41.000 m³ gas per jaar.
- Voor 2024 is een doelstelling van 800 maatregelen vastgesteld. Hiervoor is een versnelling van het aantal uitgevoerde maatregelen nodig.
- Er zijn inmiddels 250 maatregelen uitgevoerd. Met de extra beschikbaar gestelde middelen erbij, is er nog budget voor 1.000 maatregelen tot de deadline (eind 2025).

CONCLUSIE

We lopen achter op de doelstelling, zeker gezien de benodigde versnelling. De belangrijkste oorzaken zijn:

- De verstuurde brieven hebben een conversie van 3%. Dit is heel laag te noemen, want landelijk haalt Duurzaam Bouwloket een conversie van boven de 30%. We denken dat de inkomenstoets voor veel mensen een drempel vormt. Deze specifieke doelgroep (150% van het sociaal minimum) is namelijk niet goed in beeld in onze systemen, waardoor we mensen moeten aanschrijven met de boodschap “mogelijk komt u in aanmerking voor...”. Dat zet niet aan tot actie.
- Er blijkt veel wantrouwen richting de (landelijke) overheid te zijn, dusdanig dat er afgezien wordt van deelname (het voelt te mooi om waar te zijn, mensen denken dat hier een verplicht energiecontract achter zit, er later toch iets terugbetaald moet worden etc.)
- Door de landelijke discussie over het beschermen van vleermuizen en bepaalde vogelsoorten (op grond van de Wet Natuurbescherming), isoleren we volgens het principe van natuurvrij isoleren. Hierdoor kan spouwmuurisolatie alleen tijdens bepaalde perioden in het jaar worden uitgevoerd (conform de natuurkalender). Hierin wordt de best mogelijke balans gezocht tussen het beschermen van de natuur en onze isolatieopgave. Deze werkwijze is afgestemd met de provincie Overijssel en is succesvol. De benodigde aanpak gaat alleen wel ten koste van de snelheid.
- Er is onduidelijkheid rondom de aanpak van de hobbykamerwoningen in Zuid. Er wordt regelmatig gedacht dat deze woningen binnen de aanpak energiearmoede grootschalig worden gerenoveerd. Dit is echter niet het geval. Hier is betere communicatie over nodig. Dit wordt opgepakt vanuit de wijkaanpak voor Zuid.

VOORSTEL INZET 2024 -2025

- We stellen 500.000 euro beschikbaar uit de aanvullende middelen voor extra isolatiemaatregelen (125 woningen).
- De gratis isolatiemaatregel is van toepassing op koopwoningen in Tweekelerveld en Zuid. Een wijziging van de doelgroepbepaling zoals eerder voorgesteld, waarbij voor spoor 2 wordt uitgegaan van:
 - o Particuliere koopwoning in Tweekelerveld en Zuid, met een bouwjaar voor 1983;
 - o Een energielabel D of slechter;
 - o Een WOZ-waarde van maximaal 250.000 (peildatum 2022).

Levert een doelgroep van circa 3.000 huishoudens op die in aanmerking komt voor een gratis isolatiemaatregel. Inclusief de 125 nieuwe maatregelen zijn er nog 1.000 maatregelen beschikbaar.

- We houden hierbij vast aan de huidige wijken (Tweekelerveld en Zuid). Alle inwoners die binnen de doelgroep vallen worden (nogmaals) aangeschreven, met uitzondering van inwoners die al een maatregel hebben laten uitvoeren.
- We monitoren de komende maanden of het aantal aanmeldingen de benodigde versnelling laat zien. Hierbij stellen we een deadline op 31 augustus 2024. Indien op dit moment de aanmeldingen nog steeds achterblijven, komen we met een voorstel voor uitbreiding van spoor 2, en het beschikbaar stellen van de gratis isolatiemaatregel voor een extra (kwetsbare) wijk in Enschede.

WITGOEDREGELING

Aanpak spoor 3: de witgoedregeling is een actie waarbij mensen een voucher ter waarde van 500 euro kunnen aanvragen voor de aanschaf van een energiezuinige koel(vries)kast of wasmachine, bij inruiling van hun meer dan 10 jaar oude koel(vries)kast of wasmachine. Bij deze actie is gekozen voor een specifieke doelgroep, namelijk de huishoudens die kwijtschelding krijgen van de gemeentelijke belastingen. Er waren in totaal 1.000 vouchers beschikbaar en de actie is gestart op 15 december 2023.

Bij de uitvoering van deze maatregel is iets niet goed gegaan. Het aantal huishoudens dat kwijtschelding krijgt van gemeentelijke belastingen is verdeeld over twee groepen: huishoudens die voor het eerst kwijtschelding hebben gekregen en mensen die meerjarig kwijtschelding hebben gekregen. Helaas hebben alleen de mensen die voor het eerst kwijtschelding hebben gehad een brief ontvangen en de andere groep niet. Omdat er enorm veel animo voor deze regeling was, waren de beschikbare 1.000 kaarten binnen drie dagen vergeven en hebben veel mensen terecht geklaagd dat zij geen brief hebben ontvangen. Zij kwamen hierdoor niet in aanmerking voor de actie. Bovendien werd het op = op principe als niet eerlijk ervaren en hadden mensen op meer reactietijd gehoopt. De waarde van de voucher is wel als positief ervaren. Voor een bedrag van 500 euro is een fatsoenlijk apparaat aan te schaffen zonder er veel bijgelegd moet worden.

CONCLUSIE

- De uitvoering van de witgoedregeling is niet gegaan zoals gehoopt. De animo voor de actie toont wel de behoefte aan een vervolg. Hierbij kunnen de leerpunten van de eerste ronde worden meegenomen.

VOORSTEL INZET 2024 -2025

- Gezien de animo voor de witgoedregeling wordt voorgesteld een tweede ronde open te stellen. Hierbij worden 2.000 vouchers à 500 euro beschikbaar gesteld. Dit kan bekostigd worden uit de extra toegekende middelen vanuit het Rijk.
- De doelgroep blijft hierbij hetzelfde: alle huishoudens die volledige kwijtschelding (afvalstoffenheffing en rioolheffing) hebben gehad van de gemeentelijke belastingen. We gaan hierbij uit van de periode 1 oktober 2022 – 31 mei 2024. Het gaat hierbij om circa 9.800 huishoudens. Deze worden allemaal aangeschreven, met uitzondering van 1.000 huishoudens die in de eerste ronde een voucher hebben ontvangen. Voor de resterende huishoudens zijn 2.000 kaarten beschikbaar: de kans op teleurstelling blijft dus aanwezig. We kunnen namelijk niet iedereen voorzien van een voucher.
- We hanteren hierbij een inschrijvingstermijn van 3 weken. Na sluiting worden de vouchers verloot onder de aanvragers, zodat eenieder een gelijke kans op een voucher heeft. Het is nodig om nieuwe beleidsregels voor de tweede ronde van de regeling vast te stellen.
- We kiezen hierbij voor een andere uitvoerende partij, gezien onze wens om de vouchers te kunnen verloten. Deze partij brengt ook nog eens lagere courtagekosten in rekening bij de aangesloten leveranciers.

- We stemmen de tweede ronde van de Witgoedregeling goed af met onze collega's van het KCC, de Wijkwijzers, het Sociaal Domein en Communicatie.

FINANCIËN

Vanuit de SPUK Energiearmoede was er oorspronkelijk bijna 5,8 miljoen euro beschikbaar gesteld, voor de periode tot eind 2024. Van deze middelen is tot eind 2023 een bedrag van 2,7 miljoen euro uitgegeven.

OVERZICHT FINANCIËN SPUK ENERGIEARMOEDE 2023-2024-2025

	2022		2023			2024	2025	Totaal	extra middelen verdeling
	Gerealiseerd	Verschil	Begroot	Gerealiseerd	Verschil	Begroot	Begroot	Begroot	
Kleine isolerende maatregelen	-	0	773.116	440.792	332.324	669.780	762.028	2.204.924	385.000
Grote Isolerende maatregel	907	0	900.000	535.210	364.790	1.300.000	925.292	3.126.199	500.000
Witgoedregeling	-	0	275.000	132.142	142.858	1.268.000		1.543.000	1.000.000
Communicatiekosten (materieel)	2.400	-2.400	-	23.524	-23.524	15.000	15.000	30.000	50.000
Loonkosten Gemeente Enschede	69.103	-69.103	291.400	307.020	-15.620	155.000	160.000	606.400	15.000
Loonkosten externe inhuur	-	0	50.000	42.128	7.872	30.000		80.000	50.000
Overige kosten	-	0	35.000	23.825	11.175	-		35.000	
BTW	504	-504		69.076	-69.076	-		-	
BTW	-504	504		-69.076	69.076	-		-	
BTW (niet verrekenbaar)	-	0		34.214	-34.214	50.000	35.000	85.000	
TOTAAL	€ 72.410,00	€ -71.503,00	€ 2.324.516,00	€ 1.538.855,00	€ 785.661,00	€ 3.487.780,00	€ 1.897.320,00	€ 7.827.026,00	€ 2.000.000,00

CONCLUSIE

- Algehele conclusie: we lopen achter in de besteding van de beschikbare middelen en moeten een inhaalslag maken. Dit geldt vooral voor spoor 2: de gratis isolatiemaatregel.

VOORSTEL INZET 2024 -2025

Voorstel besteding 2 miljoen extra middelen (zie ook hierboven):

Maatregelen:	Extra middelen
* Inzet ambtelijke uren, procesbegeleiding, borging, monitoring en verantwoording	€ 65.000,00
* Inzet energieambassadeurs Incluzio	€ 385.000,00
* Gratis isolatie maatregel Zuid en Twckelerveld	€ 500.000,00
* Communicatie/campagne, inclusief markten en promotiemateriaal	€ 50.000,00
* Witgoedregeling	€ 1.000.000,00
	€ 2.000.000,00

Mei 2024

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend

ENSCHEDA